



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 442/2021-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditsša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Richarda Popoviča**, narodeného 17. 9. 1971, Jána Jonáša 19, Bratislava, zastúpeného JUDr. Martinom Palajom, advokátom, Kazanská 4, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 187/2015 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 89/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 187/2015 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 89/2018 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
3. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 187/2015 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.
4. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **500 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **j e** mu Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
6. Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave **s ú p o v i n n é** nahradiť spoločne a nerozdielne sťažovateľovi trovy konania v sume **460,89 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
7. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a jeho argumentácia

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 11. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 350/2009, postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 187/2015 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 89/2018. Sťažovateľ navrhuje prikázať všeobecnému súdu konať bez zbytočných prieťahov a priznať mu finančné zadosťučinenie vo výške 20 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojeného spisu všeobecného súdu vyplýva, že sťažovateľ sa v napadnutom konaní žalobou podanou 15. januára 2007 na Okresnom súde Bratislava IV domáhal zaplatenia peňažnej sumy. Rozsudkom z 24. mája 2013 súd žalobe vyhovel, v časti zmluvnej pokuty konanie zastavil. Krajský súd uznesením z 25. marca 2014 zrušil tento rozsudok a vec vrátil na nové konanie z dôvodu nezaoberania sa žalovaným vznesenou námietkou miestnej nepríslušnosti. Okresnému súdu bola vec postúpená 26. augusta 2015. Ten potom 28. marca 2017 vydal rozsudok, ktorý bol vo výroku identický ako zrušený rozsudok z 24. mája 2013. Odvolanie žalovaného bolo krajskému súdu predložené 15. marca 2018, termín pojednávania bol nariadený na 22. jún 2021.

3. Podľa sťažovateľa nejde o zložitý spor, ale o jednoduchý spor z titulu vrátenia pôžičky zabezpečenej vlastnou zmenkou. Poukázal na konanie nepríslušným súdom po dobu 7 rokov. Vzhľadom na uplynulý čas postupy súdov nie sú v súlade s povinnosťou odstrániť stav právnej neistoty. Sťažovateľovi v spore vznikajú náklady právneho zastúpenia, a preto žiada o primerané finančné zadosťučinenie vo výške 20 000 eur.

4. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola prijatá na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 442/2021 zo 7. septembra 2021 okrem časti smerujúcej proti postupu Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 350/2009.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, krajského súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že sa mu javí neopodstatnená. Pripojil chronologický prehľad úkonov, z ktorého vyplýva že okresný súd koná plynulo a bez prieťahov. Od postúpenia veci rozhodol do dvoch rokov. V súčasnosti doručuje stranám rozsudok krajského súdu. Poukázal, že od 15. marca 2018 do 4. augusta 2021 sa spis nachádzal na krajskom súde na rozhodnutie o odvolaní, preto toto predĺženie konania nemožno pričítať okresnému súdu. Uplatnenú výšku primeraného finančného zadosťučinenia považoval za neprimeranú. Netrval na ústnom pojednávaní.

II.2. Vyjadrenie krajského súdu:

6. Krajský súd citoval stanovisko predsedníčky konajúceho senátu, s ktorým sa stotožnil. Poukázal na počet nevybavených vecí, na predmet konania, ktorý si nevyžadoval prednostné vybavenie, ako aj na neurgovanie vybavenia veci sťažovateľom. Senát po naštudovaní veci dospel k záveru o nevyhnutnosti zopakovať dokazovanie vrátane výsluchu strán vzhľadom na závažné nedostatky okresného súdu pri zisťovaní skutkového stavu. Takto bolo možné zabezpečiť skoršie meritórne rozhodnutie v spore. Uskutočneniu riadneho pojednávania však bránilo viacero prekážok. V dôsledku protipandemických opatrení nebolo možné nariadiť pojednávanie od konca marca do júna 2020. Referujúca sudkyňa spis predložila vzhľadom na čerpanie dovolení v letných mesiacoch predsedovi senátu na určenie termínu pojednávania 4. septembra 2020. Termín určený na 20. október 2020 bol zrušený pre nedostatky v doručovaní žalovanému. Krajský súd poukázal na to, že ide o vec s cudzím prvkom, s potrebou doručovania do cudziny, preto bolo potrebné nariadiť pojednávanie v dlhšom časovom predstihu. V období od októbra 2020 bolo súdom odporúčané zrušiť, prípadne odročiť pojednávania kvôli núdzovému stavu a zákazu vychádzania. Termín pojednávania určený na január 2021 bol z dôvodu aktuálnej epidemiologickej situácie zmenený na marec 2021, neskôr na apríl 2021 a na žiadosť advokáta sťažovateľa na máj 2021. Na pojednávaní v máji 2021 krajský súd vykonal dokazovanie výsluchom sťažovateľa a na účely predloženia namietaného originálu zmluvy pojednávanie odročil na jún 2021, na ktorom doplnil dokazovanie a rozhodol rozsudkom. Krajský súd netrvá na ústnom pojednávaní.

II.3. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ vo svojej replike vyzdvihol podstatný fakt, že od podania žaloby vo veci relatívne jednoduchej zmluvy o pôžičke zabezpečenej vlastnou zmenkou na konečný výrok čakal 15 rokov bez 4 mesiacov. Nežiada o vyvodenie dôsledkov proti súdom, ale o kompenzáciu od štátu, ktorý garantuje prístup k súdom v reálnom termíne. Je bez pochyb, že vo veci boli prieťahy. Žalovaný v čase po podaní žaloby bol majetný, podnikal a žil na Slovensku. V dnešnom stave, keď žalovaný žije vo Švajčiarsku, zatajuje sa, nepodniká na Slovensku a nemá majetok, bude rozhodnutie súdu pre sťažovateľa len nárokom, ktorého sa nikdy nedomôže. Sťažovateľ zaplatil nemalú sumu ako súdny poplatok zo žalovanej sumy prevyšujúcej milión korún, ako aj a za právnu pomoc, a preto žiadané finančné zadosťučinenie považuje za primerané.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením označeného práva je založená na jeho tvrdení o prieťahoch v postupe konajúcich všeobecných súdov v dôsledku celkovej dĺžky konania od podania žaloby.

9. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom a krajským súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému

porušovaníu označeného základného práva postupom súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú.

10. Okresný súd v napadnutom konaní ešte pred doručením ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavnému súdu meritórne rozhodol o žalobe sťažovateľa. Rozsudok vyhlásil 28. marca 2017, doručil ho sťažovateľovi a po dôjdení odvolania spis predložil krajskému súdu. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť pred rozhodnutím o odvolaní proti rozsudku okresného súdu. Podľa názoru ústavného súdu nie je v tomto prípade možné automaticky uzavrieť, že úloha okresného súdu v odstránení právnej neistoty sťažovateľa bola naplnená pred podaním ústavnej sťažnosti vyhlásením rozsudku či predložením spisu krajskému súdu a zásah už netrvá. V neprospech tohto názoru síce svedčí skutočnosť, že v čase podania ústavnej sťažnosti už bola vec predložená odvolaciemu súdu a do úvahy neprichádzalo zrušenie rozsudku z dôvodu povinnosti odvolacieho súdu aplikovať § 390 Civilného sporového poriadku. Okresný súd však aj po podaní ústavnej sťažnosti vykonával úkony administratívnej povahy, doručoval rozsudok krajského súdu. Do úvahy bude prichádzať rozhodovanie o trovách konania (o výške), prípadne príprava veci na predloženie dovolaciemu súdu v prípade podania dovolania avizovaného žalovaným. Aj pri takýchto úkonoch súdu môžu vznikáť prietahy, ako to vyplýva z judikatúry ústavného súdu. Tieto skutočnosti zakladajú možnosť ústavného súdu skúmať postup okresného súdu pri odstraňovaní právnej neistoty sťažovateľa v plnej šírke. Porušenie označeného práva okresným súdom teda ešte mohlo trvať. Mohlo k nemu dochádzať, pretože sťažovateľ nemal v čase podania ústavnej sťažnosti doručené písomné vyhotovenie rozsudku krajského súdu a okresný súd mal vplyv na doručovanie, pretože ho sám vykonával.

11. Súdne konanie je potrebné viesť rýchlo, účelne a bez prietahov. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v každom súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (I. ÚS 96/2019).

12. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

14. Vo vzťahu k prvému kritériu ústavný súd zistil, že v konaní o zaplatenie peňažnej sumy na základe zmluvy o pôžičke ide vo všeobecnosti o štandardnú agendu súdov. V tomto prípade nezistil ústavný súd prvok faktickej alebo právnej zložitosti s jednou výnimkou spomenutou krajským súdom. Určitú zložitnosť (v zmysle komplikácie procesného postupu) veci ústavný súd vníma

v pobyte a zdržiavaní sa žalovaného v zahraničí. V okolnostiach prípadu sa to prejavilo nutnosťou opakovaného doručovania písomností, zisťovania aktuálnej adresy, resp. dožiadania. Doručovanie písomností žalovanému je komplikáciou, ktorú je vhodným postupom súdu možné prekonať. Súdny mohli prípadnú neistotu v otázke, na ktorej adrese sa žalovaný aktuálne zdržiava, minimalizovať doručovaním na slovenskú adresu (známu od marca 2011) a súčasne aj na zistenú švajčiarsku adresu počas celého konania (nielen v niektorých prípadoch).

15. Ústavný súd posudzuje pri ústavných sťažnostiach na prietahy v konaní aj význam konania pre sťažovateľa. Právoplatné ukončenie sporu o zaplatenie sumy 34 521,67 eur s príslušenstvom preňho nepochybne subjektívne malo význam, keďže uvedenú sumu nemohol použiť na svoje vlastné potreby. Nešlo však o taký druh konania, ktorý si v zmysle judikatúry ústavného súdu vyžaduje venovať zvýšenú pozornosť požiadavke rýchlosti konania, ako správne naznačil krajský súd.

16. Pokiaľ ide o kritérium správania sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ prispel k určitému predĺženiu napadnutého konania. Možno mu (spolu so žalovaným) pričítať zavinenie odročenia pojednávania z marca a septembra 2016, pretože neospravedlnil svoju neúčast'. Nepreberal opakovane súdne zásielky na oznámenej adrese pobytu v septembri a decembri 2016. Zo súdneho spisu vyplýva, že v období približne jedného roka (marec 2016 až 2017) neprejavoval záujem o konanie účasťou na pojednávaniach, na ktoré bol predvolávaný okresným súdom, svoju neúčast' neospravedlňoval. Pred postúpením veci okresnému súdu žiadal o odročenie jedného pojednávania (november 2011) z dôvodu rokovaní so žalovaným, ktorých neúspech oznámil súdu v máji 2012. Okrem týchto okolností sťažovateľovo správanie neprispelo významne k dĺžke konania.

17. V súvislosti s hodnotením samotného postupu všeobecných súdov ako tretieho kritéria ústavný súd poukazuje na obsah súdneho spisu, ktorý potvrdzuje priebeh konania opísaný okresným súdom (od postúpenia veci). Účastníci nemali proti nemu výhrady, ústavný súd z neho preto vychádzal ako z nespornej skutočnosti bez potreby bližšieho reprodukovania úkonov. Ústavný súd na úvod konštatuje, že celková dĺžka konania už v čase postúpenia veci okresnému súdu signalizovala zbytočné prietahy konajúcich súdov.

18. Vo vzťahu k Okresnému súdu Bratislava IV však ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú. Nie je to ale prekážkou pre zohľadnenie dovtedajšej dĺžky konania 8 rokov a 7 mesiacov pri posudzovaní postupu Okresného súdu Bratislava I ústavným súdom. Okresný súd mal vzhľadom aj na celkovú predchádzajúcu dĺžku konania venovať napadnutému konaniu väčšiu pozornosť. V merite veci rozhodol takmer po 19 mesiacoch a takmer polrok mu trvala následná príprava veci na predloženie krajskému súdu, kde sa dopustil nedôslednosti pri doručovaní, ktoré napravil krajský súd. V okolnostiach veci sa ústavnému súdu javí ako príliš zúžené nazeranie okresného súdu vôbec nezohľadňujúce trvanie sporu pred tým, ako mu bol postúpený. Osobitne ak okresný súd vykonal len jedno pojednávanie vo veci samej, navyše v neprítomnosti strán, na ktorom vyhlásil 28. marca 2017 rozsudok, ktorým v podstate prevzal prvý rozsudok z 24. mája 2013 s doplnením len o opis medzičasom vykonaných procesných úkonov. Vypracovanie rozsudku mu trvalo viac ako 2 mesiace. Rozsudok a postup predchádzajúci jeho vydaniu podľa názoru krajského súdu obsahoval viaceré nedostatky (dokazovanie rozhodných skutočností, poučenie žalovaného), čo tiež svedčí o nesústredení okresného súdu. Nesústredenosť v postupe okresného súdu zistil ústavný súd pri príprave pojednávania z marca 2016, pretože pre realizáciu referátu zo septembra 2015 až v decembri 2015 sa doručienka od žalovaného nestihla vrátiť včas a pojednávanie muselo byť odročené. Okresný súd nesústredene postupoval aj pri príprave na predloženie veci krajskému

súdu, čo neskôr vyvolalo potrebu odstraňovania nedostatkov krajským súdom. Po vrátení veci z odvolacieho súdu nespozoroval ústavný súd neefektívny postup okresného súdu. V postupe okresného súdu vo všeobecnosti badať nedôsledný prístup k doručovaniu.

19. Z časového hľadiska pridalo konanie okresného súdu k celkovej doterajšej dĺžke konania vyše 2,5 roka. Vzhľadom na už opísané nedostatky a osobitne na nezohľadnenie dovtedajšej dĺžky konania postup okresného súdu v napadnutom konaní považuje ústavný súd na nesúladný s požiadavkami vyplývajúcimi zo základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

20. Pri hodnotení postupu krajského súdu ústavný súd zohľadnil popri už uvedených kritériách celkovú dĺžku konania (3 roky a 4 mesiace) a skutočnosť že išlo o opakované (druhé) predloženie veci krajskému súdu s odvolaním proti rozsudku (prvýkrát to bolo v období september 2013 až apríl 2014). Od predloženia veci na rozhodnutie o odvolaní až do septembra 2020 krajský súd nevykonával žiadne procesné úkony, aj keď ústavný súd pripúšťa, že to neznamená, že sa krajský súd nevenoval štúdiu spisu. Hneď nasledujúci deň po doručení žiadosti sťažovateľa o nahliadnutie do spisu (3. septembra 2020) bol spísaný referát na predloženie spisu predsedovi senátu na určenie termínu pojednávania. Predseda senátu potom 17. septembra 2020 nariadil pojednávanie na október 2020, ktoré bolo zrušené pre nedoručenie zásielky žalovanému. Následne boli vykonané lustrácie a opakovane boli predvolané strany na nový termín pojednávania v januári 2021. Taký postup považuje ústavný súd za nesústredený. Riadnym postupom mohol krajský súd skôr identifikovať problém s doručovaním stranám konania, následne vykonať prípadné lustrácie a až potom stranu predvolať. K vecnému prejednaniu veci došlo až v máji, resp. júni 2021.

21. Za okolnosť objektívne brániacu postupu v konaní považuje ústavný súd protipandemické opatrenia, z dôvodu ktorých krajský súd neuskutočnil pojednávania nariadené na január a marec 2021, resp. bol obmedzený v možnosti uskutočniť pojednávanie koncom roka 2020. Sťažovateľov advokát dal dôvod na zmenu termínu z apríla na máj 2021, nešlo však o významné prispievanie k dĺžke konania. Postup krajského súdu pri predvolávaní na termín v máji 2021 bol neefektívny, pretože napriek vedomosti o adrese žalovaného, na ktorej preberal zásielky na Slovensku, nedoručoval písomnosti aj na túto adresu, ale len do Švajčiarska na novú adresu žalovaného.

22. Rovnako ako okresný súd, aj krajský súd mohol a mal zohľadniť pri posudzovaní poradia vybavovania posudzovanej veci dovtedajšiu dĺžku napadnutého konania 11 rokov a 2 mesiace v čase predloženia veci na odvolacie konanie. Ústavný súd podotýka, že celková dĺžka konania môže byť dôvodom aj na prípadné prijatie osobitných opatrení orgánov riadenia a správy súdu umožňujúcich (bez zásahu do rozhodovacej činnosti súdu) priebežné sledovanie plynulosti konania v takýchto veciach, prípadne aj ich prednostné vybavenie (IV. ÚS 137/2019, IV. ÚS 148/2020).

23. Pokiaľ ide o obranu krajského súdu spočívajúcu v argumentácii o množstve vecí v senáte, resp. u referujúcej sudkyne krajského súdu, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

24. Podľa názoru ústavného súdu sú zistené skutočnosti postačujúce na vyvodenie konečného záveru, že celková dĺžka napadnutého konania je z ústavného hľadiska celkom zjavne neakceptovateľná. Svojím postupom krajský súd prispel k dĺžke napadnutého konania pri rozhodovaní o odvolaní proti rozsudku okresného súdu v takom rozsahu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, preto ústavný súd vyslovil, že označené právo sťažovateľa porušené bolo (bod 2 výroku tohto nálezu). Sťažovateľovi je možné vytknúť, že sa nedomáhal ochrany svojich práv skôr ako 11 dní pred vyhlásením rozsudku odvolacieho súdu.

IV.

Príkaz konať vo veci a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

25. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

26. Sťažovateľ sa nedomáhal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu alebo krajskému súdu konať, dôraz dával skôr na poskytnutie kompenzácie. V zmysle ustálenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu ústavný súd neuloží príkaz konať, ak v čase jeho rozhodovania je konanie vo veci samej už právoplatne skončené. Ústavný súd v nadväznosti na zistenie, že nebolo rozhodnuté o náhrade trov konania (o jej výške), prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietahov (bod 3 výroku tohto nálezu).

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

28. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 20 000 eur, čo odôvodňuje dlhodobou právnou neistotou, potrebou kompenzovania vzniknutých nákladov a prietahov.

29. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02, II. ÚS 67/03).

30. Pri určení výšky primeraného zadosťučinenia zohľadnil ústavný súd svoju judikatúru (napr. IV. ÚS 15/05, I. ÚS 318/2019, II. ÚS 71/2017), ako aj skutočnosť, že sťažovateľ mohol dôvodne pociťovať právnú neistotu spôsobenú prietahovým postupom okresného súdu a krajského súdu. Do úvahy zobral popri dĺžke konania pred okresným súdom, resp. krajským súdom tiež celkovú dĺžku konania. Prihliadol aj na správanie sťažovateľa vo vzťahu k okresnému súdu (čiastočné zavinenie odročenia dvoch pojednávaní, nepreberanie niektorých zásielok), ako aj na dátum podania

sťažnosti. Zohľadnený bol postup súdov vo vzťahu k možnostiam predísť predĺženiu trvania sporu. U krajského súdu zohľadnil potrebu vykonať procesné úkony popri samotnom rozhodnutí a objektívnu nemožnosť vykonať ich v určitom období. Ústavný súd dospel vzhľadom na uvedené k záveru, že primerané finančné zadost'učinenie v tejto veci predstavuje sumu 500 eur vo vzťahu k okresnému súdu a sumu 1 000 eur vo vzťahu ku krajskému súdu (body 4 a 5 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadost'učinenia ústavný súd nevyhovel (bod 7 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

31. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 460,89 eur (bod 6 výroku tohto nálezu).

32. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“ (§ 11 ods. 3 vyhlášky)]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je vo výške 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 10,87 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu).

33. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom v celkovej sume 460,89 eur (suma 384,08 eur bola zvýšená o 20 % daň z pridanej hodnoty vo výške 76,81 eur, pretože ústavný súd považoval za preukázané, že právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty podľa § 18 ods. 3 vyhlášky).

34. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú okresný súd a krajský súd povinné uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

35. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. novembra 2021

Libor DUEA
predseda senátu